

بررسی جامعه‌شناختی تأثیر انواع سرمایه بر گرایش به ارتکاب جرم (مورد مطالعه: جوانان ۱۸ تا ۲۹ سال شهر اهواز)

دکتر علی حسین حسین‌زاده^۱، دکتر علی بوداچی^۲ و امل خمیسی^۳

تاریخ وصول: ۱۴۰۰/۲/۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۸/۲

چکیده:

در عصر حاضر یکی از موضوعاتی که توجه اندیشمندان و صاحب‌نظران علوم اجتماعی را به خود معطوف کرده است؛ گرایش به ارتکاب جرم در بین جوانان می‌باشد. اساساً رشد و توسعه گرایش به جرم در بین قشر جوان، فرصت‌های مشروع جوامع را در نیل به اهداف فرهنگی به تهدید مبدل ساخته و این امر به نوبه خود مؤلفه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را به فرسایش می‌کشانند. بر این اساس، هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی جامعه‌شناختی تأثیر انواع سرمایه بر گرایش به ارتکاب جرم در بین جوانان شهر اهواز می‌باشد. روش پژوهش از نوع پیمایشی بوده و جامعه آماری جوانان ۱۸ تا ۲۹ سال شهر اهواز به تعداد ۲۶۳۳۱۳ نفر در سال ۱۳۹۹ می‌باشد که از این تعداد بر اساس فرمول کوکران ۳۸۳ نفر، به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. در تحقیق حاضر از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای استفاده شده و ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه می‌باشد. نتایج پژوهش نشان داد که میزان گرایش به ارتکاب جرم در بین جوانان شهر اهواز (۶۰/۷۴) و در حد متوسط به پایین می‌باشد. همچنین، یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که بین متغیرهای سرمایه فرهنگی، سرمایه اقتصادی، سرمایه اجتماعی و گرایش به ارتکاب جرم رابطه معناداری وجود دارد. نتایج تحلیل رگرسیونی نشان داد که متغیرهای وارد شده در مدل یعنی سرمایه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در مجموع ۰/۳۵ درصد واریانس گرایش به ارتکاب جرم را تبیین می‌نمایند. در مقایسه با سایر متغیرهای وارد شده در مدل، متغیر سرمایه فرهنگی با ضریب بنای (۰/۴۸-) بیشترین تأثیر را بر مسئله تحقیق داشته است.

مفاهیم کلیدی: ارتکاب جرم، سرمایه فرهنگی، سرمایه اقتصادی، سرمایه اجتماعی

^۱ استاد گروه علوم اجتماعی دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران (نویسنده مسئول)

a.hosseinzadeh@scu.ac.ir

^۲ استادیار گروه علوم اجتماعی دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

^۳ کارشناس ارشد جامعه‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

khamisiamel71@gmail.com

مقدمه و بیان مسأله

بدون شک، جرم نتیجه‌ی بسیاری از مشکلات اجتماعی و اقتصادی است که به‌طور مداوم تغییر می‌کند؛ صرف نظر از اینکه آیا ما آن را دوست داریم یا نداریم (Pieszko, 2016:18). به‌طور کلی، جرم به‌عنوان تخطی از اخلاق یا اقداماتی که به جمع آسیب می‌رساند، تعریف می‌شود. از نظر قانونی، جرم به معنای عملی است که قانون آن را ممنوع می‌کند. در حقیقت، جرم عملی است که باعث بی‌ثباتی و هرج و مرج در جامعه می‌شود؛ به عقیده‌ی Durkheim، هر عمل یا ترک فعلی که موجب بی‌ثباتی و ناپایداری می‌شود؛ جرم محسوب می‌شود (Korasanı & et. al., 2009:139). همان‌طور که Kimble بیان می‌کند؛ محققان تمایل به مطالعه‌ی گرایش‌ها برای پیش‌بینی رفتار دارند؛ زیرا که گرایش به معنای نظامی از تمایلات و باورهای یک فرد نسبت به پدیده‌های محیط خود در طول زمان در پی تأثیرات محیطی و تجربیات شکل می‌گیرد و کم و بیش دارای قوام و دوام است. بر همین اساس، Tomas and Zananaki در اکثر مطالعات اجتماعی خود از این مفهوم برای پیش‌بینی و تبیین رفتار اجتماعی استفاده نمودند (Kalhor, 2012:3). حال می‌توان گفت گرایش به جرم حالت بالقوه‌ای از رفتار می‌باشد که فعلیت نیافته و جرمی صورت نپذیرفته است، لیکن میل و رغبت به این شیوه‌ی رفتاری در افراد وجود داشته و در صورت بروز و وجود زمینه‌ی مساعد، این میل و رغبت تبدیل به رفتار مجرمانه خواهد شد. ازدیاد جرایم، تنوع آن‌ها و پدید آمدن انواع جدیدی از آن‌ها در دنیای شهری امروز، لطمه‌های گوناگون روحی، جسمی و مالی زیادی به افراد و جوامع وارد می‌آورد (Akbarpour and Rad, 2015:23, 28).

در واقع، شیوع و گسترش ارتکاب به جرم موجبات فرسایش تصاعدی امنیت و سرمایه‌ی اجتماعی در کلان نظام اجتماعی شده و با تخریب مؤلفه‌های مذکور به‌عنوان پیش‌نیازهای توسعه، حرکت و پیشرفت جامعه را دچار رکود و نوسان می‌کند (Ayar & et. al, 2014: 41). حال اگر این جرم توسط جوانان صورت گیرد، علاوه بر احساس ناامنی در هر حال نوعی بدبینی و نگرانی نسبت به آینده را نیز به دنبال خواهد داشت (Saedi & et. al, 2013:75). جرم و جنایت و یا به‌عبارتی دیگر، بیماری‌های اجتماعی مانند بیماری‌های جسمانی مسری هستند و اگر از همان ابتدای وقوع جرم و جنایت به فکر درمان و اصلاح آن و از بین بردن علل جرم نباشیم؛ ممکن است به دیگران نیز سرایت کند. تکثیر جرم هر روز جامعه را ضعیف‌تر می‌کند و به شمار مجرمان می‌افزاید (Farjad, 1990: 11). علاوه بر این، وقوع جرم هزینه‌های آشکاری در پی دارد، برای جلوگیری از

وقوع جرم بخش خصوصی متحمل هزینه‌های تأمین تجهیزات امنیتی می‌شود و دولت مجبور است نیروی پلیس را برای تأمین امنیت تقویت کند؛ پس از وقوع جرم نیز دولت برای دستگیری و مجازات مجرمان متحمل هزینه می‌شود و خانواده‌های قربانی و مجرمان متحمل عواقب احتمالی ارتکاب جرم می‌شوند (Hosseini Nejad, 2005). می‌توان ادعا نمود که تخطی از هنجارهای اجتماعی پذیرفته شده یک پدیده جهانی است اما میزان، نوع و شدت آن از جامعه‌ای به جامعه‌ی دیگر متفاوت است (Ayar & et. al, 2012: 70). کشور ایران از نظر ساختار جمعیتی کشوری با جمعیت جوان است. رشد و توسعه هر نوع گرایش به کج‌روی و انحراف در این قشر از جامعه امیدهای آن جامعه را برای پیشرفت در زمینه‌های مختلف ایدئولوژیک، علمی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و ... به یأس مبدل می‌کند. گرایش جوانان به جرایم ضمن تقویت احساس ناامنی در جامعه، فرصت شکوفایی استعدادها را خواهد گرفت و سرنوشتی نامیمون را پیش روی جامعه قرار خواهد داد (Saedi & et. al, 2013: 74). به فراخور موضوع تحقیق در شهر اهواز با توجه به پیچیدگی ساختاری و شرایط فیزیکی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی حاکم بر آن، با نرخ بالایی از ناهنجاری‌های اجتماعی روبرو است (Soleimani Moghaddam, 2014:3). در این راستا نتایج پژوهش قاسمی مقدم و همکاران (۱۳۹۴)، نشان می‌دهد گرایش به نزاع دسته‌جمعی (۳/۱۷) بالاتر از مقدار متوسط بوده است (Ghasemi Moghadam & et. al, 2015:118). از آنجا که افزایش نرخ جرم و گرایش آن در بین شهروندان شهر اهواز در سطوح مختلف می‌تواند هزینه‌های زیادی را بر دوش دولت و شهروندان تحمیل کند و شاخص‌های توسعه‌ی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مرکز استان را به فرسایش کشاند. بررسی تأثیر اشکل مختلف سرمایه بر گرایش به ارتکاب جرم در راستای پیشگیری از جرم و کاهش پیامدهای سوء آن از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است. وقوع جرایم، تهدیدی جدی برای حیات تمامیت فردی و دارایی‌های انسان‌ها محسوب می‌شود و باعث از دست دادن منابع اقتصادی و اجتماعی، ناامیدی شهروندان و وخامت کلی در کیفیت زندگی را به همراه دارد (Akbarpour and Rad, 2015:23). گرایش به ارتکاب جرم در بین جوانان مثل سایر پدیده‌ها متغیر از عوامل عددی‌ای است که در پژوهش حاضر تأثیر انواع مختلف سرمایه بر گرایش به ارتکاب جرم بررسی می‌شود. در این راستا Bourdieu, 1986 بر این باور است است سلیقه‌ها، ترجیحات و رفتار مردم در فضای اجتماعی شکل گرفته و حجم و ترکیب انواع سرمایه اعم از سرمایه‌ی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تعیین‌گر موقعیت فرد در فضای اجتماعی است. در نظر وی، اشکال سرمایه قابل تبدیل بوده (Pinxten &

(Lievens, 2014:1097) و کنش افراد اعم از مجرمانه و غیر مجرمانه را در میدان متأثر می‌نماید. Rosenfeld & et. al, 2010 بر این باور است که جایی که میزان اعتماد عمومی بالا و مشارکت مدنی گسترده است، میزان قتل‌ها صرف نظر از میزان محرومیت، تراکم جمعیت و دیگر متغیرهای اقتصادی - اجتماعی پایین است. نتایج مطالعه‌ی Moor and Recker, 2016 نیز نشان داده که سرمایه‌ی اجتماعی بر جرایم مالی و خشونت بار تأثیر دارد (Moor and Recker, 2016: 732). تحقیق در خصوص علل گرایش به ارتکاب جرم، اطلاعاتی فراهم می‌آورند که می‌تواند در پیشگیری از وقوع جرم و رفتار انحرافی یا کاهش تأثیر آن بر جامعه مورد استفاده قرار گیرد (Aliverdiniya and Mirzaei, 2019:321). مرور سیستماتیک مطالعات پیشین داخلی و خارجی برای نمونه مانوهر (۲۰۱۷)، رومانالوبانت و همکاران (۲۰۱۷)، کورزیسکو (۲۰۱۶)، دعاگویان (۱۳۹۲)، اکبرپور و راد (۱۳۹۴)، نورایی و صیدی (۱۳۸۹)، ساعدی و همکاران (۱۳۹۲)، نشان داد که در این پژوهش‌ها بیشتر به نقش متغیرهایی چون سن، جنسیت، وضعیت اقتصادی، بیکاری و تورم، برچسب‌زنی، افزایش جرائم جوانان، ضعف خود کنترلی، نابسامانی خانوادگی، تراکم جمعیتی، دینداری، سطح فقر، محیط اجتماعی نامناسب، تحول فرهنگی، آموزش، تعهد، تعلق خاطر و دلبستگی در ارتکاب جرم پرداخته شده و به تأثیر سرمایه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بر گرایش به ارتکاب جرم در بین جوانان شهر اهواز توجه کافی نشده است. بر این اساس، هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی تأثیر سرمایه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بر گرایش به ارتکاب جرم جوانان شهر اهواز می‌باشد؛ بنابراین، این پژوهش به دنبال یافتن پاسخ به این سؤالات است که اولاً میزان گرایش به ارتکاب جرم در بین جوانان شهر اهواز در چه حد است؟ و آیا بین متغیرهای سرمایه‌ی فرهنگی، سرمایه‌ی اقتصادی، سرمایه‌ی اجتماعی با گرایش به ارتکاب جرم رابطه وجود دارد؟

مبانی نظری پژوهش

در جامعه‌شناسی، جرم به‌عنوان یک ناهنجاری در نظر گرفته می‌شود؛ چرا که اشکال خاصی از وجدان جمعی را نادیده می‌گیرد و تلاش می‌کند آن را تضعیف کند. در جوامع ابتدایی، که قانون نوشتاری در آن‌ها وجود نداشت؛ جرم به معنای تخلف از آداب و رسوم به حساب می‌آمد و کسی که برخلاف قوانین عمل می‌کرد و مرتکب جرم می‌شود به شدت مورد تنبیه قرار می‌گرفت؛ که این تنبیه‌ها و تقبیح‌ها منشأ پیدایش قوانین جزائی و

اجتماعی می‌باشد. *Mannheim* در ارتباط با این موضوع بر این باور است که موضوع جرم از نظر جرم‌شناسان مفهوم گسترده‌تری دارد؛ اولاً به این دلیل که جرم بیش از حد وسیع و گسترده می‌باشد به طوری که جرم می‌تواند شامل تغییر از رفتار بی‌نهایت فجیع تا تخلفات جزئی مانند تخلفات مربوط به مواد غذایی و یا سوء استفاده از مخدرات را شامل شود؛ ثانیاً هیچ توافق عمومی در مورد آنچه که جرم را از بی‌عدالتی اجتماعی متمایز می‌کند وجود ندارد (Hatami Najad & et. al, 2014: 223). به عبارت دیگر، جامعه‌شناسان بر این باورند که جرم یک پدیده‌ی طبیعی و ماندگار است و در هر زمان و مکانی رخ می‌دهد؛ همچنین، جرم بر احساسات تأثیر می‌گذارد و با هر تحول اجتماعی تغییر نمی‌کند و مجرم را در جامعه و در میان مردم پست می‌کند. حقوق‌دانان نیز هر عملی که برخلاف نظم و صلح و آرامش اجتماعی باشد و قانون برای آن مجازاتی را در نظر گرفته باشد را جرم می‌نامند (Khademyan, 2011: 45-46).

در زمینه‌ی گرایش مهم‌ترین نظریه را افرادی مانند *Fish bain and Aizain* ارائه کرده‌اند. فیش باین و آیزن مدلی را به‌عنوان مدل عمل عقلانی ارائه دادند که در آن مدل نگرش‌های فکری و هنجارهای آن‌ها به‌عنوان عواملی معرفی می‌شوند که در تصمیم‌گیری مؤثر هستند. این دو در پاسخ به این پرسش که چگونه رفتار شکل می‌گیرد؛ بر این باوراند که قبل از وقوع رفتار (مجرمانه) نگرش یا قصد افراد مهم است که خود تابعی از دو متغیر گرایش^۱ به سوی یک رفتار و هنجار ذهنی^۲ است. خود گرایش از نظر این دو به دو عامل انتظار فایده و ارزیابی فایده بستگی دارد. انتظار فایده به این‌گونه معنی شده است که یک شخص تا چه حد از یک پدیده، انتظار فایده و سودمندی دارد (Sabori & et. al, 2008, 145-146). در واقع ساپ و هارود در کنار متغیرهای تئوری فیش باین و آیزن متغیر دیگری به نام پذیرش اجتماعی در نظر گرفتند. آن‌ها معتقد هستند که انتظارات اجتماعی در به وجود آمدن و پیدایش نیت افراد مؤثر هستند (Madani and Alamzadeh, 2012:7).

Clark and Cornish نیز در نظریه‌ی انتخاب عقلانی تصریح کرده‌اند که انگیزه‌ی مجرم برای ارتکاب جرم به‌عنوان تلاش برای برآورده کردن نیازهای معمولی است. نظریه‌ی انتخاب عقلانی ناشی از این فرض است که یک بزهکار و مجرم مانند هر فرد دیگری موجودی منطقی و عقلانی است. وی بر اساس فایده‌ای که از نتیجه‌ی کار و عمل

¹ attitude

² subjective norm

مجرمانه‌ی خود انتظار دارد عملی را که فایده‌ی بیشتری برای او به ارمغان می‌آورد را انجام می‌دهد؛ بر اساس رویکرد انتخاب عقلانی، مجرمان بالقوه افرادی هستند که به دنبال تأمین منابع اقتصادی خود می‌باشند بنابراین می‌توان گفت که آن‌ها تصمیم‌گیرندگان عاقلی هستند که به دنبال تأمین منابع خود می‌باشند و پس از بررسی میزان خطر و منافع‌ی که ممکنه از طریق ارتکاب جرم به دست آورند، اقدام می‌کنند (Malmir, 2009:155).

Merton نیز در تئوری فشار ساختاری رفتارهای نابهنجار را به‌عنوان نشانه‌ای از گسیختگی بین اهداف فرهنگی خاص و ساختارهای اجتماعی به منظور رسیدن به این اهداف می‌داند و بر این باور است که؛ تأکید مفرط بر اهداف موفقیت پولی^۱ و کامیابی مادی^۲ باعث می‌شود دغدغه‌ی اصلی، ابزار فنی و اجتماعی باشد که برای ایجاد نتایج دلخواه طراحی شده‌اند (Nayebi & et. al, 2017:25-26). وی ساختار اجتماعی را عامل به وجود آورنده‌ی رفتار انحرافی قلمداد می‌کند. وی با الگوسازی فرهنگی بین اهداف و وسیله‌ی دستیابی به آنها در صدد کشف این نکته است که چطور بعضی از ساختارهای اجتماعی فشاری قاطع بر بعضی از اشخاص در جامعه وارد می‌سازند تا به جای رفتار مبتنی بر هنجار و هم‌رنگ به رفتارهای نابهنجار و ناهم‌رنگی مبادرت کنند (Saedi & et. al, 2013: 78).

Bordiyo نیز در تئوری منطق کنش برای این باور است که کنش انسان‌ها در هر میدانی متأثر از ساختار، حجم و ترکیب سرمایه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و نمادین است. وی در تئوری تمایز نیز تأثیر سرمایه‌ی فرهنگی بر مصرف، فعالیت و سبک زندگی را با توسل به تمایز بیان می‌کند، به گونه‌ای که افرادی که سرمایه‌ی فرهنگی بیشتری داشته باشند با استفاده از همین سرمایه‌ی فرهنگی خود را از بقیه متمایز می‌سازند (Ghasemi And Namdar Javimi, 2015: 9). با توجه به کار بوردیو سرمایه‌ی فرهنگی از فرایندهای تاریخی، اجتماعی و اقتصادی ناشی می‌شود و خانواده‌ها و جوامع را تحت تأثیر قرار می‌دهد. سرمایه‌ی فرهنگی شامل سه شکل متمایز است: حالت ادغام شده، حالت عینیت یافته و حالت نهادینه شده. سرمایه، به شکل پذیرش و پایبندی به هنجارهای فرهنگی در زمانی گنجانده می‌شود که تبدیل به بخش جدایی‌ناپذیر از فرد می‌شود. سرمایه به‌طور ضمنی در محیط‌های خانوادگی و سازمانی منتقل می‌شود. بنابراین، سرمایه‌ی فرهنگی عینیت‌یافته، هم از لحاظ مادی و هم به‌طور نمادین برای به دست آوردن دریافت‌کننده با ثروت فرهنگی درک شده، عمل می‌کند. در نهایت، سرمایه‌ی فرهنگی

¹ monetary success

² material prosperity

نهادینه در شکل صلاحیت و وضعیت داده شده از طریق شناسایی سازمانی وجود دارد. بورديو اشاره می‌کند که چنین سرمایه‌ی فرهنگی نهادینه، فرد را از طریق کمیایی خود تقویت می‌کند (Barnes & et. al, 2019:3)؛ وی بر این باور است که طبقه‌ی بالای جامعه علاوه بر امکانات اقتصادی و در نتیجه سیاسی، دارای سرمایه‌ی فرهنگی و اجتماعی نیز می‌باشد. این امر، مانند سرمایه‌ی اقتصادی باعث می‌شود که آن‌ها در چرخه‌ی بازتولید باشند و افراد از طریق سرمایه‌ی فرهنگی، شیوه‌ی رفتار و گفتار، و همچنین فعالیت‌های اجتماعی خود را از سایر طبقات موجود در جامعه جدا کنند. همچنین می‌توان گفت که سرمایه‌ی فرهنگی به‌عنوان یک نوع خاص از سرمایه در بین ارزش‌ها و هنجارهای جامعه است و به گونه‌ای نیست که بتوان آن را یک شبه جمع‌آوری یا انتقال داد مانند سرمایه‌ی اقتصادی یا قادر به خرید و فروش باشد. با این حال، برخی معتقدند که سرمایه‌ی فرهنگی با طبقات حاکم ارتباط دارد ولی برخی دیگر آن را به زبان مرتبط می‌دانند (Rohani, 2009: 16-17). سرمایه‌ی فرهنگی از نگاه بورديو به رسمیت شناختن و درک هنر و هنرهای متعالی، داشتن سلیقه‌ی خوب و روش‌های برخورد مناسب، و حاصل تحصیلات، مدارک، مهارت‌ها و تجربه‌های فرهنگی است، که در توسعه‌ی سلامت اجتماعی و کاهش گرایش به بزهکاری مؤثر است. Argail بر این باور است که آن‌هایی که سرمایه‌ی فرهنگی بیشتری دارند، موفق‌تر هستند. علاوه بر این در حوزه‌ی اجتماعی، هر فرد دارای جایگاه چند بعدی است که عضویت خود را در یک طبقه‌ی اجتماعی خاص تشکیل می‌دهد. این موقعیت با میزان سرمایه‌ای که فرد درمقابل دیگران و همچنین توزیع گونه‌های مختلف سرمایه مشخص می‌کند تعیین می‌شود (Budat and Maroufi, 2017: 151). برای بورديو، مفهوم سرمایه‌ی اقتصادی از پهنه‌ی اقتصادی نشأت می‌گیرد. سرمایه‌ی اقتصادی یا ثروت مادی قدرت پرداخت به شکلی از سرمایه است که می‌تواند به کالاهای مادی تبدیل شود. افراد با سرمایه اقتصادی می‌توانند کالاهای فرهنگی بیشتری داشته باشند و از امکانات تحصیلی بیشتر بهره‌مند شوند و سرمایه‌ی فرهنگی خود را افزایش دهند. بنابراین جایگاه افراد بر اساس حجم و نوع سرمایه‌ی آن‌ها تعیین می‌شود و جایگاه افراد را در خانواده و سپس در جامعه تعیین می‌کند (Akbarzadeh & et. al, 2013: 72). به‌عبارت دیگر می‌توان گفت که سرمایه‌ی اقتصادی یک دارایی اقتصادی سنتی مانند پول، مالکیت خانه و مالکیت خودرو می‌باشد (Budat and Maroufi, 2017:151). در حوزه‌ی اقتصاد جرم، بین نرخ بزهکاری و رشد اقتصادی رابطه‌ی نزدیکی وجود دارد. از این‌رو، رشد اقتصادی ضعیف سطح بالای فقر اجتماعی را به ارمغان می‌آورد و از سوی دیگر، فقر عامل

اصلی جنایت محسوب می‌شود، به همین دلیل رشد اقتصادی ضعیف با نرخ بالای جرائم در ارتباط است. رکود اقتصادی منجر به افزایش نابرابری در توزیع درآمد و در نتیجه افزایش جرم شده است (Panahi and Sattar Rostami, 2017: 244)؛ همچنین می‌توان گفت که وضعیت و شرایط نامناسب اقتصادی برای روح و روان افراد مضر است؛ و منجر به افزایش گرایش به خشونت و میزان جرائم می‌شود. علاوه بر این شکاف جدی بین طبقات اجتماعی بر حسب مصرف وجود دارد و گرایش به خشونت بر اساس مسأله‌ی توزیع شهری شایع می‌گردد (Aliyev, Karakus, 2015:70).

Shav & Mc Kay تلاش کردند تا درک کنند چرا جرم در جوامع وجود دارد. آن‌ها نشان دادند که چگونه میزان جرائم در بسیاری از جوامع علیرغم گردش جمعیت، نسبتاً ثابت ماند و این ثبات در میزان جرائم به نظر می‌رسد که به ثبات سطح جامعه مرتبط است؛ آن‌ها نشان دادند که ویژگی‌هایی چون فقر و فقدان آموزش در ارتباط با گرایش به جرم بی‌تأثیر نیست (Vega, 2017:36). سرمایه‌ی اجتماعی عموماً به‌عنوان منابع موجود برای افراد و گروه‌هایی تعریف می‌شود که از شبکه‌های اجتماعی رسمی و غیر رسمی‌شان ناشی می‌شوند. در ادبیات علوم اجتماعی، تحقیقات در مورد سرمایه‌ی اجتماعی به‌طور کلی بر ویژگی‌های مثبت آن متمرکز است، مانند پتانسیل آن برای به حداقل رساندن خطر جنایت و خشونت با تغییر الگوی رفتاری یا افزایش امنیت در واقع می‌توان گفت سرمایه‌ی اجتماعی به کاهش هزینه‌های معاملات اجتماعی و تقویت روابط اجتماعی اعتقاد دارد (Alcorta & et. al, 2020:3).

از نظر Putnam سرمایه‌ی اجتماعی به ویژگی‌های اجتماعی مرتبط می‌باشد؛ این ویژگی‌ها به اعتماد، هنجارها و شبکه‌های اجتماعی اشاره دارد که قادرند با تسهیل فعالیت‌های تعاونی، بهره‌وری جامعه را بهبود بخشند. پوتنام همچنین دو شکل اصلی سرمایه‌ی اجتماعی، سرمایه‌ی ارتباط‌دهنده و سرمایه‌ی اجتماعی درون‌گروهی یا (انحصاری) را تشریح می‌کند. سرمایه‌ی اجتماعی درون‌گروهی هویت‌های متمایز را تقویت می‌کند و همگنی را حفظ می‌کند، سرمایه‌ی ارتباط‌دهنده، که افراد متعلق به بخش‌های اجتماعی را به هم پیوند می‌دهد. با توجه به نظر پوتنام، هر کدام از این اشکال برای برآورده کردن نیازهای مختلف مفید هستند، سرمایه‌ی اجتماعی درون‌گروهی برای تقویت روابط و ارتباط بین انتقال وفاداری و همبستگی مفید است. سرمایه‌ی اجتماعی ارتباط‌دهنده برای اتصال به ابزارها و ویژگی‌های بیرونی و انتشار اطلاعات مفید است، و بینش جامعه‌شناختی را فراهم می‌کند که می‌تواند هویت گسترده‌تری را ایجاد کند

(Khademyan, 2011: 23-24). علاوه بر این از نظر پاتنام، رابطه‌ی معناداری بین جرم و سرمایه‌ی اجتماعی در نظر گرفته شده است. او به اهمیت پیوندهای اجتماعی در رابطه با رفتارهایی چون سیگار کشیدن و نوشیدن الکل و دیگر انحرافات اشاره کرد. او همچنین به یک رابطه‌ی منفی قوی در سطح ایالتی بین میزان جرائم خشن و شاخص‌های سرمایه‌ی اجتماعی اشاره کرد. به عبارت دیگر، او بر این باور است که کاهش سرمایه‌ی اجتماعی مشکل‌ساز است چون با شاخص‌های چند گانه رفاه، از جمله بهداشت، آموزش و موفقیت سر و کار دارد (Ahmadi & et. al, 2016:38)؛ همچنین، James Kelman اولین پژوهشگری بود که به‌طور تجربی مفهوم سرمایه‌ی اجتماعی و عملیاتی‌سازی آن را مورد بررسی قرار داد. برخلاف بوردیو، جیمز کلمن از واژگان متنوعی برای تعریف سرمایه‌ی اجتماعی استفاده کرد. کلمن برای تعریف سرمایه‌ی اجتماعی از عملکرد آن‌ها کمک گرفت، و تلاش نمود تعریفی کاربردی از سرمایه‌ی اجتماعی، و نه تعریف درونی ارائه دهد، بر اساس این می‌توان مطرح کرد که سرمایه‌ی اجتماعی یک شی واحد نیست بلکه چیزهای متفاوتی که دارای دو ویژگی مشترک هستند: همه آن‌ها شامل یک جنبه از ساخت و ساز اجتماعی و باعث تسهیل فعالیت‌های خاص افراد در درون ساخت می‌شوند (Rahbar and Hedary, 2011: 225). به گفته‌ی وی، سرمایه‌ی اجتماعی یک نوع خاص از منابع موجود برای یک بازیگر را تشکیل می‌دهد که در ساختار روابط بین فعالان و در بین فعالان است (Cai & et. al, 2021: 2). نامبرده وجود سرمایه‌ی اجتماعی را در اعتماد، اطلاعات و تضمین عملکرد مؤثر، روابط قدرت در نظر می‌گیرد. او بر این باور است که سرمایه‌ی اجتماعی می‌تواند در سه شکل ظاهر شود: اول، وظایف و انتظارات که بستگی به درجه‌ی اعتماد به محیط اجتماعی دارد. دوم، ظرفیت اطلاعات برای حرکت در ساختار اجتماعی برای ارایه‌ی مبنایی برای اقدام، و سوم، وجود هنجارهایی که با ضمانت اجرایی مؤثر همراه خواهند بود. کلمن همچنین بر این باور است که همانند دیگر انواع سرمایه، سرمایه‌ی اجتماعی نیز مولد است، اما اگر تمدید نشود به اتمام خواهد رسید (Sharepour & et. al, 2012: 141). بر اساس تئوری کلمن برای تأثیر مثبت مؤلفه‌های سرمایه‌ی اجتماعی در کاهش انحرافات و جرائم، این شاخص‌ها باید در میان افراد قوی‌تر از عناصر سرمایه‌ی انسانی و مالی باشند؛ فقدان ارتباطات، عدم پایبندی به هنجارها و عدم کنترل خانوار، همگی احتمال تولید سرمایه‌ی اجتماعی را کاهش داده و به ایجاد رفتارهای انحرافی کمک می‌کنند (Ahmadi & et. al, 2016: 38).

پیشینه پژوهش

الف) تحقیقات داخلی

نوری و سیدی (۱۳۹۹)، تحقیقی تحت عنوان بررسی جامعه‌شناختی ارتکاب جرم در بین جوانان شهر ایلام و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن انجام داده‌اند. آن‌ها برای انجام این تحقیق از روش پیمایش استفاده کرده‌اند. نتایج این تحقیق نشان داد، بین متغیرهای تحصیلات، سن، تعلق خاطر نسبت به خانواده و دوستان و درگیری در فعالیت‌های روزمره با گرایش به ارتکاب جرم رابطه‌ی معناداری وجود دارد (*Noraieii and Seydi, 2010: 105*).

باقری و همکاران (۱۳۹۹)، در پژوهشی به مطالعه‌ی عوامل خانوادگی مؤثر بر ارتکاب جرم در بین شهروندان شهر اهواز پرداختند؛ پژوهش آن‌ها پیمایشی بوده و در این تحقیق از تئوری‌های ساترلند و شاو و مکی برای چارچوب نظری استفاده شده است. نتایج حاصله نشان داد که متغیرهای مستقل قومیت، پایگاه اقتصادی و اجتماعی، یادگیری اجتماعی، تحصیلات، جنس با متغیر وابسته رابطه‌ی معنی‌داری دارد (*Bagheri & et. al, 2010: 59*).

در تحقیقی که مداح و شریفی (۱۳۹۹)، عنوان تحلیل رابطه‌ی سرمایه‌ی اجتماعی و جرم انجام داده‌اند به این نتیجه رسیدند، که سرمایه‌ی اجتماعی در کنار سرمایه‌ی فیزیکی و نیروی کار یکی از عوامل مؤثر در پیشرفت اقتصادی و ارتقای رفاه اجتماعی است. سرمایه‌ی اجتماعی موضوعاتی مانند هنجارها، اعتماد و تعامل متقابل را در بر می‌گیرد که از این جهت بالا بودن جرم و جنایت معرف پایین بودن سطح سرمایه‌ی اجتماعی در جامعه است. در این تحقیق با استفاده از اطلاعات مستخرج از زندانیان نمونه زندان مرکزی سمنان ارتباط سرمایه‌ی اجتماعی با جرم مورد مطالعه قرار گرفته است؛ همچنین روش تحقیق پیمایشی بوده است (*Madah and Sharifi, 2011: 133*).

خواجانه‌نوری و زارعی محمودآبادی (۱۳۹۵)، تحقیقی تحت عنوان رابطه‌ی سرمایه‌ی اجتماعی و جرم جوانان شهر یزد انجام داده‌اند، با استفاده از چارچوب نظری مبتنی بر نظریه‌های بوردیو و پوتنام و تحقیقات پیشین تعداد ۷ فرضیه طراحی شد. برای آزمون فرضیات، یک نمونه ۳۸۰ نفری از جوانان ۱۸-۲۹ سال یزدی با روش نمونه‌گیری تصادفی چند مرحله‌ای سهمیه‌ای از تمامی مناطق شهر یزد انتخاب گردید. نتایج حاصل از تحلیل‌های تکنیک‌های دو متغیره نشان داده است که در رابطه با بروز رفتارهای مجرمانه تفاوت معناداری بین دو جنس وجود دارد. همچنین بین طبقات شغلی والدین به لحاظ

بروز رفتار مجرمانه جوانان رابطه‌ی معناداری وجود دارد. نتایج حاصل از تکنیک رگرسیون چند متغیره نشان داد که ۵ متغیر رضایت و صمیمیت در محله، مشارکت در جلوگیری از وقوع جرم در محله، شبکه‌ی اجتماعی، اعتماد اجتماعی، تحصیلات پدر و تحصیلات مادر در مجموع توانسته‌اند ۳۲ درصد تغییرات رفتار مجرمانه جوانان را تبیین کنند (Khajenoori & Zarei Mahmoodabadi, 2016:1).

اکبرپور و راد (۱۳۹۴)، پژوهشی تحت عنوان عوامل اجتماعی مؤثر بر گرایش به جرم در بین شهروندان شهر تبریز که به روش پیمایشی انجام شده بود به این نتایج دست یافتند که متغیرهای میزان نابسامانی خانوادگی با ضریب ۳۵۳٪، میزان دینداری با ضریب ۲۲۳٪ و همچنین میزان فقر با ضریب ۲۴۴٪ بالاترین تأثیر را روی متغیر میزان گرایش به ارتکاب جرم دارند (Akbarpour and Rad, 2015: 21).

ب) تحقیقات خارجی

Veraei and Parandakh, 2017 تحقیقی با عنوان عوامل اجتماعی تأثیرگذار بر جرم انجام دادند؛ نتایج تحقیق نشان داد که بین احساس محرومیت (۴۷٪)، رضایت از زندگی (۴۴٪-)، دینداری (۴۶٪-)، مشارکت اجتماعی (۲۳٪-) و پایگاه اقتصادی (۳۰٪-) با تکرار جرم در میان افراد مجرم رابطه‌ی معناداری مطرح است (Veraei and Parandakh, 2017:1).

Moazzen Zadagan & Norouzi, 2017 تحقیقی تحت عنوان علل و عوامل جرم منازعه و راه‌های پیشگیری از آن انجام داده‌اند؛ این تحقیق به روش میدانی صورت گرفته است. از جمله علل و عوامل ارتکاب جرم منازعه از حیث علل و عوامل فردی که در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفته، تأثیر جنسیت و سن است و از حیث اجتماعی مهاجرت، فقر، بیکاری و تضاد فرهنگی به‌عنوان متغیرهای ثابت شده در تحقیق می‌باشند (Moazzen Zadagan & Norouzi, 2017:187).

Buonano & et. al. (2006) تحقیقی با عنوان آیا سرمایه‌ی اجتماعی جرم را کاهش می‌دهد؟ انجام داده‌اند. این تحقیق نشان داد که همبستگی مثبت بین سرمایه‌ی اجتماعی و جرم حداقل در کوتاه‌مدت وجود دارد. در صورتی که مناطق با سرمایه‌ی اجتماعی بالاتری اعتماد بالاتری داشته باشند، شهروندان در آن مناطق ممکن است احساس خطر کمتری بکنند و منابع و تلاش‌های کمتری برای دفاع از خود و اموال خود قائل شوند و در نتیجه به‌طور بالقوه بیشتر در معرض جنایتکاران قرار گیرند. بنابراین پس از

آن، فرصت‌های جرایم بالاتر خواهد بود و این باعث تحرک جنایت محلی و جذب مجرمان از مناطق دیگر خواهد شد. این اثر کششی با همبستگی مثبت بین اعتماد و توسعه اقتصادی تقویت خواهد شد. نتایج در این تحقیق حاکی از آن است که سیاست ترویج هنجارهای مدنی و زندگی اجتماعی ممکن است اثرات جانبی سودمندی در شرایط کاهش جرایم داشته باشد. بنابراین مداخلات اجتماعی - فرهنگی ممکن است به‌طور مفید سیاست‌های مقابله با جرم را، بر اساس تهدید مجازات تکمیل کنند (Buonano & et. al, 2006: 5,11).

یافته‌های پژوهش Akcomak & Weel, 2012 نشان داده که سطوح بالاتر سرمایه‌ی اجتماعی با میزان جرائم کمتر مرتبط بوده و شهرداری از لحاظ ناهمگونی جمعیتی، تعصب مذهبی و تحصیل بر سطوح فعلی سرمایه‌ی اجتماعی تأثیر می‌گذارد. شاخص‌های سرمایه‌ی اجتماعی حدود ۱۰ درصد واریانس جرم را توضیح می‌دهند (Akcomk & Weel, 2012).

Moor and Recker, 2013 تحقیقی تحت عنوان سرمایه‌ی اجتماعی، نوع جنایت و کنترل اجتماعی انجام داده‌اند، نتایج نشان داد که بین سرمایه‌ی اجتماعی و کاهش جرم رابطه وجود دارد. با این حال تحقیقات نشان داد که اگر چه سرمایه‌ی اجتماعی ممکن است بر جرائم خشونت‌آمیز و مالی متفاوت اثر بگذارند اما علاوه بر این محققان ثابت کردند که جنبه‌ی خاصی از سرمایه‌ی اجتماعی بر جرم اثر می‌گذارد در حالی که جنبه‌های دیگر تأثیر چندانی ندارند. این تحقیق تأثیر سرمایه‌ی اجتماعی بر نرخ کل جرم، نرخ جنایات خشونت‌آمیز و میزان جرائم مربوط به اموال ایالات متحده را بررسی می‌کند؛ و این تحقیق نشان می‌دهد که عناصر سرمایه‌ی اجتماعی بر هر دو، جرم و جنایت خشونت‌آمیز تأثیر می‌گذارد اما به روش‌های مختلف بر هم تأثیر می‌گذارند (Moore & Recker, 2013:1).

Pieszko (2016) تحقیقی تحت عنوان تأثیر عوامل اجتماعی - اقتصادی بر روی جرم انجام داده است. در این تحقیق هدف یافتن پاسخ این سؤال است که آیا عوامل اجتماعی - اقتصادی تأثیر قابل توجهی بر جرم دارند یا نه. در بحث و بررسی عوامل اجتماعی - اقتصادی به این نتیجه رسیدند که فضای اجتماعی و اقتصادی زندگی بشر وابسته به هم می‌باشند. نتایج حاصل نشان داد که همبستگی ویژه‌ای بین سطح جرم و رفتار اجتماعی و نیز اقتصاد و آسیب‌پذیری انسانی برای ارتکاب جرم وجود دارد. تجزیه و تحلیل برنامه‌های بازبازی و آمار جنایی و همچنین ادبیات نشان می‌دهد که نباید فقط بر

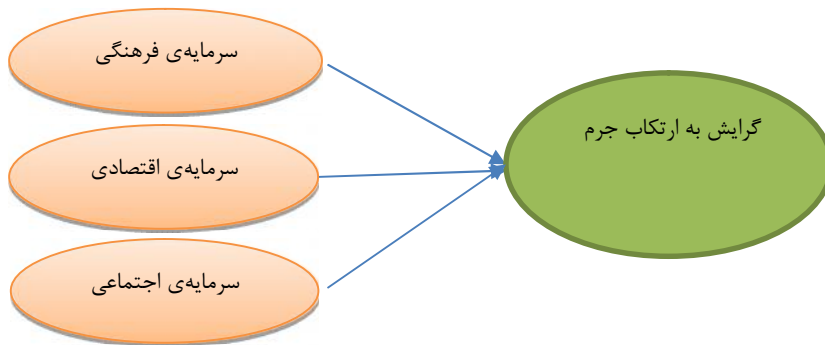
روی افراد در برنامه‌های پیشگیری از جرم تمرکز کرد بلکه اقدامات پیشگیرانه باید حداقل نابرابری اقتصادی و اجتماعی را کاهش دهد (Pieszko, 2016:18, 20).

Lobont & et. al. (2017) تحقیقی تحت عنوان تأثیر عوامل اجتماعی - اقتصادی بر میزان جرائم در رومانی انجام داده‌اند. این تحقیق به تشریح نیاز به شناسایی توضیحات مناسب برای رفتار انحرافی، بیماری‌های روانی و واکنش‌های خشونت‌آمیز در جامعه‌ی معاصر رومانیایی می‌پردازد که با بحران ارزش‌ها و شخصیت مواجه است روش تحقیق تحلیل پیشنهادی است. هدف این تحقیق آرایه‌ی شواهد تجربی و افزایش آگاهی‌ها در ارتباط با، رابطه‌ی بین جرم و عوامل اجتماعی در رومانی طی دوره‌ی ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۴ است. به‌طور خاص، روش تحقیق در این پژوهش قصد دارد، پیچیدگی فشارهای اجتماعی - اقتصادی بر افراد را ثبت کند و راه‌هایی را که جامعه‌ی مدرن بیانگر جلوه‌ی مکانیسم‌های اقتصادی اجرایی است، روشن کند. با استفاده از داده‌های مربوط به درآمد، بیکاری، تورم، نابرابری، توسعه، آموزش و تراکم جمعیت به‌عنوان عوامل اجتماعی - اقتصادی و همچنین داده‌های مربوط به جرم تقسیم شده با منطقه و نوع، این تحقیق از فرضیه‌ی رابطه‌ی بین عوامل اجتماعی - اقتصادی و جرم پشتیبانی می‌کند. دو جهت را می‌توان برای آشکار کردن نتیجه‌ی کلی تحلیل پیشنهادی در نظر گرفت: یکی این است که افزایش در نابرابری درآمدی اثر قوی در رابطه با نرخ جرم دارد، و دومی نشان می‌دهد که محل سکونت مهم است، تراکم شهری عامل تولید جرم است (Lobont & et. al., 2017:91).

Barnes ceeney & et. al. (2019) تحقیقی تحت عنوان بازیابی پس از نسل‌کشی: درک ابعاد سرمایه‌ی بازیابی در میان زندانیان و عاملان نسل‌کشی در روندا انجام داده‌اند. یافته‌های این تحقیق از مدل‌های رگرسیون خطی است. در این تحقیق مشاهده شد همان‌طور که انحراف از سرمایه‌ی اجتماعی در طول نسل‌کشی وجود دارد، سرمایه‌ی فرهنگی به‌طور مشابه منحرف شده است؛ و ایدئولوژی مبتنی بر ترس و نفرت از دیگری از طریق مکانیسم‌های مشابهی که از طریق آن سرمایه‌ی فرهنگی انتقال داده می‌شود، تغییر و تحول می‌یابد. علاوه بر این، این تحقیق نشان می‌دهد که بسیاری از مجرمین در مورد گوش دادن به تلویزیون ملی، با پیام پذیرش، گنجاندن و فعالیت علیه خشونت گروهی و بحث و گفت و گو کردن در مورد آن، در واقع چنین مراحلی به تقویت سرمایه‌ی فرهنگی برای به حداقل رساندن رشد ایدئولوژی نسل‌کشی کمک می‌کند (Barnes, Ceeney & et. al., 2019: 11).

Comunale & et. al. (2020) تحقیقی تحت عنوان بررسی اصولی عوامل اجتماعی، روان‌شناختی و اقتصادی مربوط به مشارکت و استخدام در جرایم سازمان‌یافته انجام داده‌اند؛ این بررسی اصولی شامل ۴۷ مطالعه‌ی تجربی با استفاده از رویکردهای کمی، کیفی و یا ترکیبی است. یافته‌ها نشان می‌دهد که عوامل اجتماعی و اقتصادی رایج‌ترین عوامل مرتبط با استخدام گروه‌های دخیل در جرایم سازمان‌یافته هستند در حالی که عوامل روان‌شناختی حاشیه‌ای هستند، هر چند عوامل به شدت به هم مرتبط هستند اما برتری آن‌ها در انواع سازمان‌های جنایی فرق می‌کند (Comunale & et. al., 2020: 1).

مرور مطالعات پیشین نشان می‌دهد که پژوهش‌های انجام شده بیشتر به نقش متغیرهایی چون نابرابری درآمدی، فقر، تعلق خاطر نسبت به خانواده، ساختار خانواده، سرمایه‌ی اجتماعی، احساس محرومیت، بیکاری، شرایط اقتصادی، پایگاه اقتصادی - اجتماعی، دینداری، رضایت از زندگی پرداخته‌اند و به تأثیر سرمایه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بر گرایش به ارتکاب جرم در بین جوانان شهر اهواز توجه نشده است. بر این اساس *T* موضوع پژوهش حاضر بررسی تأثیر سرمایه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بر گرایش به ارتکاب جرم در بین جوانان شهر اهواز می‌باشد در ادامه با الهام از تئوری‌ها و با تکیه بر پیشینه‌ی تجربی تحقیق به مدل مفهومی پژوهش اشاره می‌شود.

شکل ۱: مدل مفهومی پژوهش

Figure 1: Conceptual Model of Research

فرضیات پژوهش

- (۱) به نظر می‌رسد بین سرمایه‌ی فرهنگی و میزان گرایش به ارتکاب جرم رابطه‌ی معنادار وجود دارد.
- (۲) به نظر می‌رسد بین سرمایه‌ی اقتصادی و میزان گرایش به ارتکاب جرم رابطه‌ی معناداری وجود دارد.
- (۳) به نظر می‌رسد بین سرمایه‌ی اجتماعی و میزان گرایش به ارتکاب جرم رابطه وجود دارد.
- (۴) به نظر می‌رسد بین متغیرهای زمینه‌ای (سن، جنس، وضعیت تأهل، منطقه‌ی محل سکونت) و میزان گرایش به ارتکاب جرم رابطه وجود دارد.

روش‌شناسی پژوهش

در این تحقیق با توجه به ماهیت داده‌ها، تحقیق مبتنی بر پارادایم کمی و روش پژوهش بر اساس معیارگر داوری داده‌ها پیمایشی می‌باشد. جامعه‌ی آماری این پژوهش جوانان ۱۸ تا ۲۹ سال شهر اهواز می‌باشد. بر اساس نتایج سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵ جمعیت جوان زن و مرد مناطق شهری اهواز ۲۶۲۳۱۳ نفر است که از این تعداد ۳۸۳ نفر با استفاده از فرمول کوکران به‌عنوان حجم نمونه انتخاب شدند.

فرمول کوکران:

$$n = \frac{\frac{Z^2 pq}{d^2}}{1 + \frac{1}{N} \left(\frac{Z^2 pq}{d^2} - 1 \right)}$$

$$= \frac{\frac{1/96^2 \times 0/5 \times 0/5}{0/05^2}}{1 + \frac{1}{262313} \left(\frac{1/96^2 \times 0/5 \times 0/5}{0/05^2} - 1 \right)} = 383$$

در این پژوهش در رابطه با نمونه‌گیری از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای استفاده شده است. در بخش آمار توصیفی از شاخص‌های پراکندگی، اعم از میانگین، انحراف معیار، چولگی و در بخش آمار استنباطی از آزمون تفاوت میانگین (T) تحلیل واریانس یک‌طرفه (F)، ضریب همبستگی پیرسون (R) و رگرسیون گام به گام استفاده

شده است. در تحقیق حاضر از اعتبار محتوایی برای تعیین اعتبار ابزار تحقیق استفاده شده است. به این صورت که برای تعیین اعتبار محتوایی ابزار تحقیق از دیدگاه و نظرات استادان راهنما و مشاور و دیگر صاحب نظران این حوزه در خصوص سؤالها و گویههای مندرج در پرسشنامه استفاده شده است. دیدگاه صاحب نظران بیان کننده این امر بود که گویهها از اعتبار قابل قبولی برخوردارند. همچنین از ضریب آلفای کرونباخ برای اندازه گیری قابلیت اطمینان این مطالعه استفاده شد. در واقع پس از طراحی پرسشنامه ی اولیه، آزمون مقدماتی در بین ۵۰ نفر از جوانان ۱۸ تا ۲۹ سال شهر اهواز انجام شد. پس از استخراج نمرات مربوط به هر پرسشنامه و وارد نمودن آن در نرم افزار SPSS، آلفای کرونباخ هر یک از متغیرها و سؤالات پژوهش محاسبه و سؤالات ناکارآمد حذف شده اند. نتایج تحلیل پایایی متغیرها نشان می دهد که گویهها از پایایی بالایی برخوردار هستند. نتایج ضرایب پایایی مرتبط با سازه های مورد بررسی در جدول زیر منعکس شده است.

جدول ۱: ضرایب پایایی مرتبط با متغیرها

Table 1: Reliability Coefficients Related to Variables

ردیف	متغیرها	ابعاد	تعداد سؤالات	ضرایب پایایی
Row	Variable	Dimensions	Number of Questions	Reliability Coefficients
1	گرایش به ارتکاب جرم	شناختی	5	0.737
		عاطفی	7	0.899
		رفتاری	6	0.813
2	سرمایه ی فرهنگی	عینی	7	0.897
3	سرمایه ی اجتماعی	ساختاری	6	0.882
		شناختی	6	0.805
		رابطه ای	10	0.856

تعریف مفهومی و عملیاتی متغیرها

متغیرهای جمعیت شناختی: در این پژوهش برای متغیرهای زمینه ای سن، جنس، وضعیت تأهل و منطقه ی محل سکونت به دلیل ملموس بودن و درجه ی انتزاع پایین تعریف مفهومی و عملیاتی لحاظ نشده است.

گرایش به ارتکاب جرم: حالت بالقوه ای از رفتار می باشد که فعلیت نیافته و جرمی صورت نپذیرفته است، لیکن میل و رغبت به این شیوه ی رفتاری در افراد وجود داشته و در صورت بروز و وجود زمینه ی مساعد، این میل و رغبت تبدیل به رفتار مجرمانه خواهد شد

(Akbarpour and Rad, 2015: 28). در پژوهش حاضر متغیر گرایش به ارتکاب جرم در سه بعد شناختی، عاطفی، رفتاری مورد سنجش قرار گرفته است. در این پژوهش بعد شناختی گرایش به ارتکاب جرم با گویه‌هایی چون (آگاهی از بی‌اعتبار شدن به خاطر سرقت، آگاهی از بیماری کبدی و قلبی بر اثر مصرف مشروبات الکلی، آگاهی از اعتیادآور بودن مواد (مخدر)، آگاهی از ایجاد سرزنش به خاطر خشونت، آگاهی از محرومیت امتحانی به خاطر تقلب)؛ و بعد عاطفی گرایش به ارتکاب جرم با گویه‌هایی چون (هیجان‌انگیز بودن سرقت، مصرف حشیش باعث تمرکز می‌شود، دعوا موجب تخلیه‌ی هیجانی می‌شود، قرص‌های روان‌گردان به آدمی شادی و هیجان می‌دهد، مصرف الکل باعث می‌شود که آدم سختی‌های زندگی‌اش را فراموش کند، این روزها کشیدن تریاک یا حشیش دیگر عیب نیست، از نظر من سیگار کشیدن عیب نیست)؛ و بعد رفتاری گرایش به ارتکاب جرم با مؤلفه‌های چون (احتمال مصرف مواد (مخدر) در مهمانی در صورت تعارف کردن، احتمال تقلب در جلسه‌ی امتحان در صورت وجود موقعیت مناسب، به غیر از ازدواج من راه‌های دیگری را برای رفع نیازهای جنسی انتخاب می‌کنم، در بین دوستان نزدیک من کسانی هستند که مواد مخدر مصرف می‌کنند، شرکت در نزاع جمعی را نشانه‌ی غیرت و مردانگی می‌دانم، جهت برآورده کردن نیازهای فرزندانم حتی حاضر به سرقت هستم) مورد آزمون قرار گرفته است. این متغیر در پرسشنامه با استفاده از سؤالات ۱ تا ۱۸ مورد سنجش قرار گرفته است.

سرمایه‌ی اقتصادی: هر نوع دارایی مالی یا ارزش دارایی‌های مالی، مانند وجه نقد موجود در حساب‌های بانکی، ماشین، کارخانه، ساختمان، زمین و ... گفته می‌شود (Arjmand & et. al, 2010).

در این پژوهش متغیر سرمایه‌ی اقتصادی با گویه‌های قیمت اتومبیل، قیمت تقریبی منزل مسکونی و میزان درآمد ماهیانه مورد سنجش قرار گرفته است.

سرمایه‌ی فرهنگی: سرمایه‌ی فرهنگی به تمرکز و نمایش انواع مختلف کالاهای فرهنگی ملموس و همچنین توانایی برای دستیابی به این کالاها و نیز توانایی و ظرفیت فرد برای درک و اعمال این وسایل اشاره دارد (Ghafari and Niyazi, 2008). در پژوهش حاضر سازه‌ی سرمایه‌ی فرهنگی با گویه‌های محقق ساخته‌ای چون میزان استفاده از اینترنت، رفتن به موزه و نمایشگاه‌های هنری و فرهنگی، رفتن به سینما و تئاتر، مطالعه‌ی کتب‌های غیر درسی، گوش دادن به رادیو، مطالعه‌ی روزنامه، نشریات و مجلات، یادگیری

زبان‌های خارجی، شرکت در همایش‌ها) در سطح سنجش رتبه‌ای مورد اندازه‌گیری قرار گرفته است.

سرمایه‌ی اجتماعی: گوشال و ناهایت (۱۹۹۸)، سرمایه‌ی اجتماعی را به‌عنوان تجمع منابع بالقوه و بالفعل موجود در هر سازمان، یک فرد یا یک واحد اجتماعی تعریف می‌کند (Abbas Zadeh & et. al, 2015:154). در این پژوهش با الهام از دیدگاه گوشال و ناهایت، سرمایه‌ی اجتماعی در سه بعد شناختی، رابطه‌ای و ساختاری بررسی شده است. بعد شناختی سرمایه‌ی اجتماعی اشاره به منابعی دارد که فراهم‌کننده‌ی مظاهر، تعبیرها و تفسیرها و سیستم‌های معانی مشترک در میان گروه است. عنصر ارتباطی سرمایه‌ی اجتماعی توصیف‌کننده نوعی روابط شخصی است که افراد با یکدیگر به خاطر سابقه‌ی تعاملات‌شان برقرار می‌کنند. عنصر ساختاری سرمایه‌ی اجتماعی نیز به الگوی کلی تماس‌های بین افراد اشاره دارد یعنی، شما به چه کسانی و چگونه دسترسی دارید (Ghelichli & Moshabbaki, 2007: 131-132).

در پژوهش حاضر بعد شناختی سازه‌ی سرمایه‌ی اجتماعی با گویه‌هایی چون (تمایل زیادی اعضای خانواده به راه حل‌های همکاری جویانه، کمک من به خانواده، وجود روحیه‌ی گروهی و تیمی در میان اعضای خانواده و مشارکت و همکاری اعضای خانواده در امور مختلف، شباهت زیاد ارزش‌های شخصی من با اهداف و ارزش‌های خانواده، وجود اهداف و ارزش‌های مشترکی در بین اعضای خانواده و باور به خیر بودن نیت و اهداف زندگی مشترک) بعد رابطه‌ای با گویه‌هایی چون (درک احساسات یکدیگر، نقد همدیگر به شیوه‌ی سالم و سازنده در بین اعضای خانواده، احترام خانواده به احساسات همدیگر، اعتماد اعضای خانواده‌ی به همدیگر، صداقت اعضای خانواده در رفتار با من، مطلع کردن یکدیگر از امور در بین اعضای خانواده، در میان گذاشتن اطلاعات مهم با اعضای خانواده، متعهد بودن اعضای خانواده نسبت به تحقق اهداف خانوادگی، تلقی کردن اعضای خانواده خود به‌عنوان یک پیکره‌ی واحد، وفادار بودن نسبت به ارزش‌های خانواده، در سطح سنجش رتبه‌ای و در قالب طیف لیکرت اندازه‌گیری شده است. همچنین بعد ساختاری سرمایه‌ی اجتماعی با گویه‌هایی چون (استفاده از نظرات همدیگر در انجام امور، ارزش قائل شدن اعضای خانواده به انجام کار گروهی، رابطه‌ی خوب اعضای خانواده با یکدیگر، مبادله‌ی اطلاعات و نظرات خود با اعضای خانواده هنگام تصمیم‌گیری، در اختیار هم گذاشتن داوطلبانه اطلاعات در خانواده، گفت و گو به شیوه‌ی مفید و سالم هنگام بروز مشکل با اعضای خانواده) در سطح سنجش رتبه‌ای مورد آزمون قرار گرفته است.

یافته‌های پژوهش

۴۸/۰ درصد از کل پاسخگویان مرد و دارای کمترین فراوانی و ۵۲/۰ درصد پاسخگویان زن و دارای بیشترین درصد فراوانی می‌باشند. همچنین ۶۱/۴ درصد پاسخگویان وضعیت خود را مجرد اعلام کرده‌اند و دارای بیشترین مقدار فراوانی بوده‌اند و ۲/۱ از کل پاسخگویان وضعیت خود را همسر فوت شده اعلام کرده‌اند و دارای کمترین فراوانی بوده‌اند. علاوه بر این ۲۰/۴ درصد از کل پاسخگویان در منطقه‌ی کم‌برخوردار سکونت دارند که کمترین فراوانی را به خود اختصاص داده‌اند؛ و ۵۲/۵ درصد پاسخگویان در منطقه‌ی نیمه‌برخوردار سکونت دارند که بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین میانگین سنی پاسخگویان ۲۳/۵۵ می‌باشد و حداکثر سن پاسخگویان ۲۹/۰۰ و حداقل سن پاسخگویان ۱۸ بود.

جدول ۲: آماره‌های توصیفی متغیرهای جمعیت‌شناختی پژوهش

Table 2: Descriptive Statistics of Research Demographic Variables

جنسیت	مرد	زن
Gender	Male	Female
مرد	184	48/0
زن	199	52/0
جمع	383	100
وضعیت تأهل	فراوانی	درصد
مجرد	235	61/4
متأهل	108	28/2
مطلقه	32	8/4
همسر فوت شده	8	2/1
جمع	383	100
منطقه‌ی محل سکونت	فراوانی	درصد فراوانی
برخودار	104	27/2
نیمه برخوردار	201	52/5
کم‌برخوردار	78	20/4
کل	383	100
سن	میانگین	حداقل
		حداکثر
	23/55	29/00
		18/00

گرایش به ارتکاب جرم

یافته‌های توصیفی تحقیق نشان داد که میانگین کل گرایش به ارتکاب جرم ۶۰/۷۴ می‌باشد. میزان گرایش به ارتکاب جرم با لحاظ حدقل ۳۷ و حداکثر ۸۸ در حد متوسط به پایین بوده است. میانگین بعد شناختی گرایش به ارتکاب جرم جوانان شهر اهواز ۲۳/۴۷ است؛ که حداکثر گرایش به جرم در این بعد ۳۰/۰۰ و حداقل ۱۱/۰۰ می‌باشد. همچنین این میانگین نشان‌دهنده‌ی حد بالای گرایش به ارتکاب جرم در بعد شناختی در بین جوانان شهر اهواز می‌باشد. همچنین، نتایج پژوهش نشان داد که گرایش به ارتکاب جرم در بین جوانان شهر اهواز در ابعاد عاطفی (۲۲/۵۵) و رفتاری (۱۴/۶۴)، در حد متوسط به پایین می‌باشد. در مجموع با توجه به میانگین‌های برآورد شده می‌توان اذعان نمود که میانگین بعد شناختی گرایش به ارتکاب جرم در بین جوانان شهر اهواز (۲۳/۴۷)، بیش از ابعاد عاطفی (۲۲/۵۵) و رفتاری (۱۴/۶۴)، گرایش به ارتکاب جرم بوده است.

جدول ۲: آماره‌های توصیفی مرتبط با متغیر گرایش به ارتکاب جرم

Table 2: Descriptive Statistics Related to the Variable of Tendency to Commit a Crime

متغیر	میانگین	انحراف معیار	حداکثر	حداقل	دامنه تغییرات	مقدار متوسط
Variable	Average	Standard Deviation	Maximum	Minimum	Variation Range	The Average Value
گرایش به ارتکاب جرم	60/74	10/15	88	37	51	62/5
بعد شناختی	23/47	3/40	30/00	11/00	19/00	20/5
بعد عاطفی	22/55	5/59	40/00	10/00	30/00	25
بعد رفتاری	14/64	4/83	30/00	6/00	24/00	18

متغیرهای مستقل پژوهش

- نتایج پژوهش حاضر نشان داد کل میزان سرمایه‌ی فرهنگی در بین جوانان شهر اهواز ۳۱/۴۶ است. میانگین متغیر سرمایه‌ی فرهنگی ۲۲/۵۲ می‌باشد، که با توجه به گستره‌ی واقعی نمرات که می‌توانست بین ۹ تا ۳۲/۰۰ قرار گیرد، نمرات افراد مورد بررسی در این تحقیق نشان‌دهنده‌ی حد بالای سرمایه‌ی فرهنگی در بعد عینی می‌باشد.

- میانگین کل متغیر سرمایه‌ی اجتماعی ۱۰۸/۵۲ است. همچنین مطابق با داده‌های به دست آمده از جدول ۵، میانگین خام متغیر سرمایه‌ی اجتماعی در بعد ساختاری ۲۹/۷۶ و میانگین نمره‌ی سرمایه‌ی اجتماعی جوانان شهر اهواز در بعد شناختی ۲۹/۱۲ می‌باشد، و نمره‌ی میانگین متغیر سرمایه‌ی اجتماعی در بعد رابطه‌ای (۴۹/۵۱) است. بنابراین نمرات افراد مورد بررسی نشان‌دهنده‌ی سرمایه‌ی اجتماعی بالای جوانان شهر اهواز در ابعاد ساختاری، شناختی و رابطه‌ای می‌باشد.
- طبق یافته‌های پژوهش میزان سرمایه‌ی اقتصادی جوانان منتخب در نمونه ۱۱۹/۵ و در حد متوسط به بالا می‌باشد.

جدول ۳: آماره‌های توصیفی مرتبط با متغیرهای مورد بررسی

Table 3: Descriptive Statistics Related to the Studied Variables

متغیر	میانگین	انحراف معیار	حداکثر	حداقل	دامنه‌ی تغییرات	مقدار متوسط
Variable	Average	Standard Deviation	Maximum	Minimum	Variation Range	The Average Value
سرمایه‌ی فرهنگی	22/52	4/92	32/00	9	23/00	20/5
سرمایه‌ی اقتصادی	90/33	31/66	211	28	183	119/5
سرمایه‌ی اجتماعی	108/52	15/06	130	525	105	77/5
بعد ساختاری	29/76	4/33	36/00	6/00	30/00	21
بعد شناختی	29/12	4/92	36/00	6/00	30/00	21
بعد رابطه‌ای	49/51	6/84	59/00	13/00	46/00	36

یافته‌های استنباطی دو متغیره

در پژوهش حاضر برای بررسی رابطه‌ی بین سن و گرایش به ارتکاب جرم، با توجه به اینکه سطح سنجش متغیرها از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. نتایج آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که رابطه‌ی معناداری بین سن و گرایش به ارتکاب جرم وجود ندارد.

جدول ۴: آزمون معنی‌داری رابطه‌ی بین سن و گرایش به ارتکاب جرم

Table 4: Significant Test of the Relationship between Age and Tendency to Commit Crime

متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضریب همبستگی پیرسون	سطح معنی‌داری
Independent Variable	Dependent Variable	Pearson Correlation	Sig
سن	گرایش به ارتکاب جرم	0/021	0/232

به منظور بررسی معنی‌داری آزمون تفاوت میانگین گرایش به ارتکاب جرم به تفکیک منطقه‌ی محل سکونت، وضعیت تأهل و جنسیت به ترتیب از آزمون تحلیل واریانس یکطرفه و آزمون T استفاده شد. نتایج نشان داد:

- تفاوت میانگین گرایش به ارتکاب جرم به تفکیک منطقه محل سکونت معنی‌دار نبوده است.
- تفاوت میانگین گرایش به ارتکاب جرم به تفکیک وضعیت تأهل معنی‌دار نبوده است.
- هر چند میزان گرایش به ارتکاب جرم در بین مردان (۶۰/۸۲) کمی بیشتر از زنان (۶۰/۶۶) بوده ولی این تفاوت به لحاظ آماری معنی‌دار نبوده است.

جدول ۵: آزمون تحلیل واریانس گرایش به ارتکاب جرم به تفکیک منطقه‌ی محل سکونت

Table 5: Variance Analysis Test of Tendency to Commit Crime by Region of Residence

مقدار T	سطح معنی‌داری	واریانس	میانگین	فراوانی	متغیر
Sig	T	Variance	Mean	Frequency	Variable
0/890	0/139	0/274	60/82	154	مرد
			60/66	165	زن
0/327	1/123	انحراف معیار	62/08	91	منطقه‌ی محل سکونت برخوردار
			60/16	163	نیمه‌برخوردار
			60/30	65	کم‌برخوردار
0/084	2/238	انحراف معیار	60/13	192	وضعیت تأهل مجرد
			62/53	92	متاهل
			60/71	28	مطلقه
			54/00	7	همسر فوت شده

نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین متغیرهای سرمایه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و گرایش به ارتکاب جرم نشان داد:

- رابطه‌ی معنی‌داری بین دو متغیر سرمایه‌ی اقتصادی و گرایش به ارتکاب جرم وجود دارد. علاوه بر این با توجه به منفی بودن علامت ضریب همبستگی ($-0/237$) بین دو متغیر رابطه‌ی معکوسی برقرار است یعنی با افزایش سرمایه‌ی اقتصادی گرایش به ارتکاب جرم کاهش می‌یابد و با کاهش سرمایه‌ی اقتصادی، گرایش به ارتکاب جرم افزایش می‌یابد.

- بین سرمایه‌ی فرهنگی و میزان گرایش به ارتکاب جرم رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد. و با توجه به منفی بودن علامت ضریب همبستگی ($-0/415$)، بین دو متغیر رابطه‌ی معکوسی برقرار است، یعنی با افزایش یک متغیر دیگری کاهش می‌یابد؛ به عبارت دیگر می‌توان گفت با افزایش سرمایه‌ی فرهنگی، گرایش به جرم کم می‌شود و با کاهش سرمایه‌ی فرهنگی، گرایش به ارتکاب جرم افزایش پیدا می‌کند.

- رابطه‌ی معناداری بین دو متغیر سرمایه‌ی اجتماعی و گرایش به ارتکاب جرم ملاحظه شد. با توجه به منفی بودن علامت ضریب همبستگی ($-0/191$)، بین دو متغیر سرمایه‌ی اجتماعی و گرایش به ارتکاب جرم رابطه‌ی معکوسی برقرار است، یعنی با افزایش یکی دیگری کاهش پیدا می‌کند، به عبارت دیگر، با افزایش سرمایه‌ی اجتماعی، گرایش به ارتکاب جرم کاهش پیدا می‌کند؛ و با کاهش سرمایه‌ی اجتماعی، گرایش به ارتکاب جرم افزایش پیدا می‌کند.

جدول ۴: نتایج آزمون همبستگی بین انواع سرمایه‌ها و گرایش به ارتکاب جرم

Table 4: The Results of the Correlation Test Between the Types of Capital and the Tendency to Commit a Crime

متغیر	همبستگی پیرسون	سطح معنی‌داری
Variable	Pearson Correlation	Sig
سرمایه‌ی اقتصادی	-0/237	0/014
سرمایه‌ی فرهنگی	-0/415	0/000
سرمایه‌ی اجتماعی	-0/191	0/001

تحلیل رگرسیون

در تحقیق حاضر برای بررسی اثرات نسبی متغیرهای مستقل بر متغیر اصلی مورد تحقیق (گرایش به ارتکاب جرم) از رگرسیون چند متغیره به روش گام به گام استفاده گردید. معنی‌داری آزمون تفاوت میانگین مبین این است که تأثیر متغیرهای وارده شده بر مدل معنی‌دار می‌باشد. با اطمینان ۹۵٪ می‌توان گفت مدل برازش داده شده مدل مناسبی است. در این پژوهش شاخص عامل تورم واریانس کمتر از ۲/۵ بوده و این نشان می‌دهد که بین متغیرها هم‌پوشانی وجود ندارد و مشکل هم‌خطی چندگانه جدی نمی‌باشد. در این پژوهش برای بررسی فرض استقلال خطاها از شاخص دوربین واتسون استفاده گردید. نتایج نشان داد که فرض استقلال خطاها رعایت شده است ($1/806 =$ دوربین واتسون). در تحلیل رگرسیونی متغیر گرایش به ارتکاب جرم به‌عنوان متغیر وابسته و متغیرهای سرمایه‌ی فرهنگی، سرمایه‌ی اقتصادی و سرمایه‌ی اجتماعی به‌عنوان متغیر مستقل وارد مدل شدند. نتایج تحلیل رگرسیونی نشان داد که متغیرهای وارد شده در مدل یعنی سرمایه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در مجموع ۰/۳۵ درصد واریانس گرایش به ارتکاب جرم را تبیین می‌نمایند. مقایسه‌ی ضرایب بتاها نشان می‌دهد که سازه‌ی سرمایه‌ی فرهنگی در مقایسه با سایر متغیرهای وارد شده در مدل بیشترین تأثیر را بر گرایش به ارتکاب جرم (۰/۴۸۵-) داشته است.

جدول ۵: نتایج تحلیل رگرسیونی چند متغیره گرایش به ارتکاب جرم

Table 5: Results of Multivariate Regression Analysis of Tendency to Commit a Crime

تحلیل واریانس		خطای استاندارد	ضریب تعیین اصلاح شده	ضریب تعیین	ضریب همبستگی چندگانه	سطح معنی‌داری	تی	بتا	بتای استاندارد شده	متغیرهای مستقل
معنی‌داری	کمیت F	Std. Error	Adjusted R Square	R	R	Sig	T	B	Standardized Beta	Independent Variables
Sig	F									
0/000	1/921	8/924	0/357					-0/181	-0/260	سرمایه‌ی اجتماعی
				0/377	0/614	0/000	-5/918	-0/108	-0/292	سرمایه‌ی اقتصادی
								-1/143	-0/485	سرمایه‌ی فرهنگی
	دوربین واتسون 1/806									

بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی تأثیر سرمایه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بر گرایش به ارتکاب جرم در بین جوانان شهر اهواز بوده است. یافته‌های استنباطی این تحقیق نشان داد که بین متغیرهای؛ سرمایه‌ی فرهنگی، سرمایه‌ی اقتصادی، سرمایه‌ی اجتماعی و گرایش به ارتکاب جرم رابطه‌ی معناداری وجود دارد. همچنین نتایج به دست آمده از معادله‌ی رگرسیون نشان می‌دهد که متغیرهای مورد بررسی از قدرت بالایی جهت تبیین تغییرات متغیر گرایش به ارتکاب جرم برخوردارند. با توجه به اطلاعات به دست آمده از جدول ضرایب رگرسیون، متغیر سرمایه‌ی فرهنگی با ضریب بتای $0/485-$ بیش از سایر متغیرها توان پیش‌بینی میزان گرایش به ارتکاب جرم را در بین جوانان شهر اهواز دارد. بنابراین در بعد نظری می‌توان چنین ادعا کرد که متغیرهای اصلی پژوهش که مربوط به متغیر سرمایه‌ی فرهنگی، سرمایه‌ی اقتصادی، سرمایه‌ی اجتماعی، می‌باشند هیچ یک از آن‌ها چارچوب و مدل نظری را نقض نکرده‌اند.

در رابطه با سرمایه‌ی فرهنگی و گرایش به ارتکاب جرم، نتایج مطالعه‌ی حاضر همسو با محتوای تئوری بورديو و ارگایل نشان داد که سرمایه‌ی فرهنگی با گرایش به ارتکاب جرم ارتباط معنادار دارد. به عبارتی می‌توان گفت سرمایه‌ی فرهنگی که به تعبیر بورديو حاکی از درک فرهنگ و هنرهای متعالی، داشتن سلیقه‌ی خوب و شیوه‌های عمل مناسب و حاصل تحصیلات، مدارک، مهارت‌ها و تجربه‌های فرهنگی است، در توسعه‌ی سلامت اجتماعی و کاهش گرایش به بزهکاری مؤثر است. آرگایل در این ارتباط بر این باور است که آن‌هایی که سرمایه‌ی فرهنگی بیشتری دارند، موفق‌تر هستند و این موفقیت باعث بهبود وضعیت سلامتی و کاهش رفتار مجرمانه‌ی آن‌ها خواهد شد. گاجن و همکاران (۲۰۱۵)، توجه دارند که کاربرد شاخص‌های سرمایه‌ی فرهنگی جدید ممکن است به درک بهتر منابع اجتماعی کمک کند تا افراد به سمت رفتارهای سالم هدایت شوند (*Sakhaei and Hosseinizadh*). نتایج این تحقیق با نتایج یافته‌های پژوهش حاتمی و همکاران (۱۳۹۳)، بارنز و همکاران (۲۰۱۹)، مطابقت دارد؛ همچنین در رابطه با متغیر سرمایه‌ی اقتصادی و گرایش به ارتکاب جرم نتایج نشان داد رابطه‌ی معناداری بین دو متغیر مورد بررسی وجود دارد. این یافته‌ی پژوهشی تئوری سرمایه‌ی اقتصادی پیر بورديو را تأیید می‌کند. نتیجه‌ی این تحقیق با نتایج یافته‌های پیسکو (۲۰۱۶)، اکبرپور (۱۳۹۴)، لوبانت و همکاران (۲۰۱۷)، اکبرپور (۱۳۹۴) مطابقت دارد. از نظر بورديو سرمایه‌ی اقتصادی ریشه‌ی تمامی سرمایه‌ها است، تنزل شاخص‌های سرمایه‌ی اقتصادی در بین گنشگران اجتماعی

می‌تواند سایر سرمایه‌های افراد را هم در میادین مختلف به فرسایش کشاند و افراد را برای کنش مجرمانه ترغیب نماید. در راستای نتایج پژوهش اکبرپور (۱۳۹۴)، تحت عنوان عوامل اجتماعی مؤثر بر گرایش به جرم در بین شهروندان شهر تبریز نشان داده که میزان میزان فقر و گرایش به ارتکاب جرم دارند. بنابراین محتوای تئوری سرمایه‌ی اقتصادی بورديو و تحقیقات مذکور همسو با یافته‌های پژوهش حاضر بوده و قابل کاربرد در جامعه‌ی اماری مورد بررسی می‌باشد.

همچنین نتایج این پژوهش در ارتباط با سرمایه‌ی اجتماعی و گرایش به جرم نشان داد رابطه‌ی معناداری بین دو متغیر سرمایه‌ی اجتماعی و گرایش به ارتکاب جرم وجود دارد؛ این یافته‌ی پژوهشی با نظریه‌ی پاتنام و کلمن همخوانی دارد؛ به‌طور کلی با توجه به دیدگاه‌های پاتنام و کلمن، شاخص‌های سرمایه‌ی اجتماعی یعنی اعتماد، شبکه‌های اجتماعی و هنجارهای مثبت منجر به عملکرد بهتر سازمان‌ها و آموزش بهتر دانش‌آموزان در سطح مدرسه به‌طور خاص و افراد به‌طور عام می‌شود و بالعکس، فقدان این ویژگی‌ها می‌تواند پیامدهای منفی مثل تشدید کنش‌های مجرمانه داشته باشد؛ در این ارتباط کلمن تصریح کرده است که فقدان ارتباطات، عدم پایبندی به هنجارها، فقدان کنترل خانوار، همگی احتمال تولید سرمایه‌ی اجتماعی را کاهش داده و به ایجاد رفتارهای انحرافی کمک می‌کنند (Ahmadi & et. al., 2016:38). در نظر پاتنام هم اعتماد و تعهد به شبکه‌های اجتماعی منابع کنش‌های اجتماعی است و با تضعیف شدن این منابع، کنش‌های مجرمانه و گرایش به ارتکاب جرم تشدید می‌شود. نتایج این پژوهش با نتایج یافته‌های پژوهشی، لائو (۲۰۱۳)، بونانو و همکاران (۲۰۰۶)، مور و ریکر (۲۰۱۳)، مرادی و بخشنده (۱۳۹۰)، نورایی و صیدی (۱۳۸۷)، علمی و همکاران (۱۳۸۹)، مداح و شریفی (۱۳۹۰)، اکبرپور و راد (۱۳۹۴)، خواجه‌نوری (۱۳۹۴)، ورایی و پرندها (۱۳۹۵) مطابقت دارد. در تحقیق حاضر رابطه‌ی معنی‌دار اشکال سرمایه با گرایش به ارتکاب جرم، محتوای تئوری سرمایه‌ی بورديو را تأیید می‌کند. وی بر این باور است حجم، ترکیب و ساختار سرمایه اعم از اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تعیین‌کننده‌ی کنش کنشگران در فضای اجتماعی است. محتوای با این رویکرد می‌توان اذعان نمود نمود که با کاهش حجم و ترکیب سرمایه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جوانان شهر اهواز، گرایش به ارتکاب جرم افزایش می‌یابد و برعکس. در پایان بر اساس یافته‌های تحقیق پیشنهادات کاربردی به شرح زیر ارائه می‌شود.

پیشنهادهای پژوهش

- در راستای بهبود شاخص‌های سرمایه‌ی اجتماعی و در نهایت کاهش گرایش جوانان به ارتکاب جرم پیشنهاد می‌شود از طریق اجرای طرح گفت و گوی اجتماعی، روابط شبکه‌ای بین اعضای خانواده، مسئولان و جوانان پیش از پیش تقویت شود.
- پیشنهاد می‌شود از طریق گروه‌های مرجع، نخبگان دانشگاهی و ... بر ترویج فرهنگ صداقت، وفاداری، عمل به قول، پایبندی به ارزش‌ها و هنجارها در بین جوانان که از مؤلفه‌های سرمایه‌ی اجتماعی است، بیش از پیش تأکید شود.
- بر اساس یافته‌های تحقیق پیشنهاد می‌شود سازمان‌های مردم نهاد با همکاری سازمان ورزش و جوانان و سازمان فنی و حرفه‌ای دوره‌های آموزشی: ۱. شیوه‌های درآمدزایی در فضای مجازی؛ ۲. آشنایی با بازار سرمایه؛ ۳. طراحی وبسایت، تعمیر موبایل، آسانسور، کولر و ... به منظور افزایش دانش و آگاهی، تقویت شاخص‌های سرمایه‌ی اقتصادی و به تبع آن کاهش ارتکاب به جرم برگزار نمایند.
- مسئولان استانی با عمل به قول، مشارکت دادن جوانان در تصمیم‌گیری‌های مهم، توانمندسازی اقتصادی جوانان اعتماد آنان را به خود جلب نمایند. چرا که تضعیف شدن بعد اعتماد نهادی و بین شخصی باعث نارضایتی و افزایش تمایل به ارتکاب جرم می‌شود.
- یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که بین سرمایه‌ی فرهنگی و گرایش به ارتکاب جرم رابطه‌ی معنی‌داری وجود پیشنهاد می‌شود صدا و سیمای استان خوزستان با تهیه و پخش فیلم‌ها و کلیپ‌هایی پیرامون پیامدهای سوء مصرف مواد و ... افزایش دانش و آگاهی جوانان را پیرامون پیامدهای سوء سرقت، نزاع و درگیری، اعتیاد به مواد مخدر و روان‌گردان‌ها افزایش دهند. به منظور تقویت شاخص‌های سرمایه‌ی فرهنگی در بین جوانان و کاهش گرایش به ارتکاب جرم، برگزاری نمایشگاه‌های علمی - هنری و ترویج فرهنگ کتاب‌خوانی در بین جوانان، اعطای بن خرید کتاب، برگزاری نشست‌های علمی با جوانان، برگزاری کلاس‌های آموزشی مهارت‌زا و ... در راستای کاهش گرایش به ارتکاب جرم پیشنهاد می‌شود.
- نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بین سرمایه‌ی اقتصادی و گرایش به ارتکاب جرم رابطه‌ی معنی‌دار وجود دارد. پیشنهاد می‌شود متولیان امر با: ۱. رونق فضای کسب و کار، اشتغال دانش‌آموختگان دانشگاهی و تأمین سرمایه‌ی اولیه برای راه‌اندازی کسب و کار؛ ۲. تسهیل فرایند اعطای وام و تسهیلات به جوانان؛ ۳. اعطای بیمه‌ی بیکاری به جوانان تحصیل‌کرده‌ی جویای کار؛ ۴. اعطای تخفیف‌های مالیاتی در راه‌اندازی کسب و کارهای

نوین برای جوانان و ... ضمن تقویت شاخص‌های سرمایه‌ی اقتصادی به پیشگیری از جرم کمک نمایند.

- احداث کلینیک‌های مشاوره‌ی شغلی، روان‌شناختی و اجتماعی رایگان در مناطق ده-گانه‌ی شهر اهواز و آموزش مهارت‌های زندگی و تاب‌آوری اجتماعی به جوانان می‌تواند نقش مهمی در کاهش گرایش به ارتکاب جرم داشته باشد.

- احیای بازی‌های سنتی و محلی و توجه به اوقات فراغت جوانان در شهر اهواز می‌تواند گام مهمی در کاهش گرایش به ارتکاب باشد.

References:

Abbaszadeh, M., Buodaghi, A., Hassanpour, M., Hosseini, S. S. (2015). "The Impact of Organizational Social Capital on Organizational Adaptability Capacity", *Organizational Behaviour Studies Quarterly*, 4(3), 174-146. (Persian).

Akbarpour, J., Rad, F. (2015). "The Examination of Social Factors Associates with Propensity to Comite Crimes in Ten Districts", *Journal of Sociology Studies*, 7(26), 21-35. (Persian).

Akbarzadeh, F., Dehghani, H., Khoshfar, G.R., Janalizadeh, H. (2013). "The Impact of Three Types of Economic, Cultural and Social Capitals on Youth's Happiness", *Journal of Applied Sociology*, 21(2), 67-88. (Persian).

Akcomak, . S., Ter Weel, B. (2012). "The impact of social capital on crime: Evidence from the Netherlands", *Regional Science and Urban Economics*, 42(1-2), 323-340.

Alcorta, L., Smits, J., Swedlund, H. J., & de Jong, E. (2020). "The 'Dark Side' of social capital: A cross-national examination of the relationship between social capital and violence in Africa", *Social Indicators Research*, 1-21.

Ali verdiniya, A., Mirzaei, S. (2019). "Policy Implications of Agnew's General Strain Theory & Messner and Rosenfeld's Institutional Anomy Theory to Reduce Students' Deviant Behaviors", *sociology of social institutions*, 6(14), 317-357. (Persian).

Aliyev, R., & Karakus, M. (2015). "The effects of positive psychological capital and negative feelings on students' violence tendency", *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 190, 69-76.

Ayar, A., Lotfi, Y., & Noorae, E. (2012). "The Effects of Social Factors on Committing Crimes: A Case study of Darehshahr Prison", *Iran. Procedia-social and behavioral sciences*, 35, 70-82.

Ayar, A., Nazari, M., Khani, S. (2014). "Study of effective social factors on crime", *Journal of Scientific Security Studies*, 40, 39-60. (Persian).

Bagheri, M. Moltafet, H., Rezadoost, K. (2010). "Examining Family Factors affecting The Crime", *journal of Police science*, 11(4), 59-86. (Persian).

Barnes-Ceeney, K., Gideon, L., Leitch, L., & Yasuhara, K. (2019). "Recovery after genocide: understanding the dimensions of recovery capital among incarcerated genocide perpetrators in Rwanda", *Frontiers in psychology*, 10, 637.

Budat, U. Maruofi, M. (2017). "The Impact of Cultural and Economic Capitals on Social Dis tinction: With an Emphasis on Ownership of a Luxury Car", *Social Welfare Quarterly*, 17(65), , 139-172. (Persian).

Buonanno, P., Montolio, D., & Vanin, P. (2009). "Does social capital reduce crime?", *The journal of law and economics*, 52(1), 145-170.

Cai, W., Polzin, F., & Stam, E. (2020). "Crowd funding and social capital: A systematic review using a dynamic perspective", *Technological Forecasting and Social Change*, 120412.

Comunale, T., Calderoni, F., Marchesi, M., Superchi, E., & Campedelli, G. M. (2020). "Systematic review of the social, psychological and economic factors relating to involvement and recruitment into organized crime", *Understanding Recruitment to Organized Crime and Terrorism*, 175-204.

Farjad, M. (1989). "Psychology and Criminal Sociology", First Edition Tehran, Mobile publications. (Persian).

Ghasemi Moghadam, H., hosein Jani, B., khodakarami, f. (2015). "The Impact of Anomie and Criminal Ecology on Street Crimes in Ahvaz from 1988 to 1993", *Quarterly Journal of Private and Criminal Law Research*, 11(26), 103-128.

Ghasemi, yar M. Namdar javimi E. (2015). "Investigate the relationship between cultural capital and cultural symbolic capital (Case Study: Ilam University students)", *lam Culture*, Vol.15 ,No 44, pp7-21.

Ghelichli, B., moshabbaki, A. (2007). "The Role of Social Capital in Creating the Intellectual Capital of the Organization (study of two Iranian car companies)", *Journal of Management knowledge*, 19(75), 125-147.

Hataminejad, H., Mahdi A., Mahdian Bahnamiri, M. (2014). "Attitude on Crime Rise and Criminality in the Slum", *GeoRes*, 29 (1), 221-240.

Hosseini Nejad, S., M. (2004). "Examining the Economic Causes of Crime in Iran", Program and Budget, 95, 18-35. (Persian).

Kalhor, K. (2012). The Value System, The Structure of Opportunity and Tendency Toward Deviant Behavior among University Students of Tehran University, Alzahra University, social Sciences. (Persian).

Khajenoori, B. Zarei Mahmoud Abadi, A. (2016). "The Relationship between Social capital and Youth Crime, Case Study: Youth the city of Yazd", Strategic Research on Social Problems in Iran , Vol 5, No 1 , pp. 1-14. (Persian).

Khorasani, M. M, Noghani, M. Hashemi mahneh, S., M. (2009). "A study of students' attitude to membership in pyramid companies at Ferdowsi University of Mashhad during the academic year 2008-2009", journal of social sciences ferdowsi university of mashhad, 8(1), 135-163. (Persian).

Lobon , O. R., Nicolescu, A. C., Moldovan, N. C., & Kulo lu, A. (2017). "The effect of socioeconomic factors on crime rates in Romania: a macro-level analysis", Economic research-Ekonomiska istraživanja, 30(1), 91-111.

Madah, M. Sharifi, N. (2011). "The analysis of the relationship social capital and crime", Quarterly of Order and security Guards, 3, (3), 133-155. (Persian).

Madani, S. Almzadh, S. (2012). "Effective Factors in Juvenile Tend to Read Fantasy Stories (with Emphasis on Harry Potter)", Sociological studied of Iran, 12 (6), pp 1-20. (Persian).

Malmir, M. (2009). "An overview of The Criminal and Sociological Theories of Crime Prevention based on Splitting the Vin and Davard", the Quarterly Journal of Crime Prevention, 4(11), (Persian).

Moazzen Zadeghan, H. A., Norouzi (2017). "Causes and factors of committing the crime of conflict and ways to prevent it, Azad comparative Law Researches Quartely", 10(35), 187-210.

Moore, M. D., & Recker, N. L. (2016). "Social capital, type of Crime, and Social Control", Crime & Delinquency, 62(6), 728-747.

Nayebi H., Moeidfar S., Serajzadeh, S H., Faizi, I. (2017). "Anomie Theory of Durkheim and Merton, Imilarities, Differences and Methods of Measurement", *Journal of social Welfare*. 17 (66), 9-52. (Persian).

Noraei, E. Seydy, M. (2010). "Survey on Committing Crime among Youth in Ilam and Social Factors Effective on it", *societal security studies*, 1(22), 105-121. (Persian).

Panahi, H. Satar Rostami, H, (2017). The Relationship between Economic Growth and Crime: Evidence from Iran", *quartery journal of Economic Research and Policies*, 5(83): 239-263. (Persian).

Pieszko, G. (2016). "The influence of socio-economic factors on crime", *IOSR Journal of Humanities and Social Science*, 21(09), 18-21.

Pinxten, W., & Lievens, J. (2014). "The Importance of Economic, Social and Cultural Capital in Understanding Health Inequalities: Using a Bourdieu-Based Approach in Research on Physical and Mental Health Perceptions", *Sociology of health & illness*, 36(7), 1095-1110.

Rahbar, A. Heidary, F. (2011). "The Impact of Social Capital on Policy Promotion", *scientific Quarterly, Political Science, and International Relations*, 4(14), 219-253. (Persian).

Rohani, H. (2009). "Income for cultural capital", *Quarterly Review of Strategy*, 53 No. (53), 7-35. (Persian).

Sabori, M. Omani, A., Nusrati, A., Samari, D. (2008). "Correlation Analysis and Regression Analysis The Tendency Sudents of The Faculty of Agriculture of the Islamic Azad University of Garmsar to Work in Rural Areas", *Study of Social Sciences*, 2, (4), 141-155. (Persian).

Sabouri, M., S, Ommani, A, R., Nosrati, A, samori, D. (2009). "Analysis and correlation of the dimensions of the tendency of agricultural students of the Azad University, Garmsar Branch, to work in rural areas", *Journal of social sciences*, 2(4)4. (Persian).

Sadaghat, S. (2018). "Examining and Analyzing the Factors on The Tendency to Commit Crime by young women and Girls in Bushehr", the sixth National Conference of Jurisprudence, Law and Criminal Sciences. (Persian).

Saedi, A., Hashemi, Sayyid, M., Abidi, Y. (2013). "Factors Affecting youth Tendency to Crime", the Quarterly Review of Information and Criminal Studies, 8(3), 73-97. (Persian).

Sakhaei, A., Hosseinizadeh Arani, S., S. (2018). "Interaction of sociological structures with crime prevention, with an Emphasis on Tendency to Delinquency (Case study: Teens in Tehran)", Crime Prevention Approach Quarterly, 1 (1)1, 11-35. (Persian).

Sharepour, M., Rahmani Firoozjah, A., Rezaei Pasha, S. (2012). "Investigating the Status of Social Capital among youth with Emphasis on Gender (Case study: Male and female students of Mazandaran University)", Journal of Socio- Cultural Changes, 9(33). 135-153. (Persian).

Soleimani moghaddam, P. Amanpor, S. Sayahi, A. (2015). Investigating the Crime Situation in the Cty of Ahvaz, the International Conference of New Achievements in Civil, Architecture, Environment and Urban Management. (Persian).

Vega, A. R. (2017). "Understanding Social Factors Associated with the Geographic Distribution of Non-Violent Sex Crimes in a Southern California County".

Vravei A. Parandakh, A. (2017). "Social Factors Affecting the Occurrence of Crime (case study of kermanshah city)", Quarterly professional journal of Social Sciences Islamic azad university shushtar branch, 34, 1-28. (Persian).

A Sociological Study of the Impact of Types of Capital on the Tendency to Commit Crime (Case Study: Young People Aged 18-29 in Ahvaz)

Ali Hossein Hossein Zadeh (Ph.D)¹, Ali Boudaghi (Ph.D)²
Emel Khamisi³

Doi: 10.22055/QJSD.2021.17281

Abstract:

In the present age, one of the issues that have attracted the attention of thinkers and Social science experts; is tendency to commit crime among young people. Basically, the growth and development of crime inclination among youths threatens the legitimate opportunities of societies to achieve cultural aims, which in turn erodes the components of economic, social and cultural development. Accordingly, the main goal of this research is to do a sociological study of the impact of different types of capital on the tendency to commit crime among Young People Aged 18-29 in Ahvaz the method used is survey and 262313 people in 2020, of which 383 people were selected as a sample based on Cochran's formula. In the present study, the multi-stage cluster sampling method is used and the data collection instrument is a questionnaire. The results represent that the inclination to commit crime among the youths of Ahvaz (60/74) is lower than the average. Also, the findings of the present study represent that there is a significant relationship between the variables of cultural capital, economic capital, social capital and the inclination to commit crime. The results of regression analysis represented that the variables included in the model, namely economic, social and cultural capital, explain 0/35 of the variance of the Tendency to commit a crime. Compared to other variables included in the model, cultural capital with beta coefficient (-0.48) had the greatest impact on the research problem.

Key Concepts: *Tendency to Crime, Cultural Capital, Economic Capital, Social Capital*

¹ Professor, Department of Social Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran (Corresponding Author), a.hosseinzadeh@scu.ac.ir

² Assistant Professor, Department of Social Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran, a.boudaghi@scu.ac.ir

³ M. A in Sociology, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran, khamisiamel71@gmail.com

